

YARATICILIK VE YARATICI YAZMA

CREATIVITY AND CREATIVE WRITING

İlyas YAZAR

Doç. Dr. Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi, Buca-İzmir, Türkiye

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6784-289X>

iyazar@gmail.com

Received: December 6, 2021

Accepted: April 14, 2022

Published: July 31, 2022

Suggested Citation:

Yazar, İ. (2022). Yaratıcılık ve yaratıcı yazma. *International Journal of New Trends in Arts, Sports & Science Education (IJTASE)*, 11(3), 178-189.

This is an open access article under the [CC BY 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Öz

Bilgi ve teknoloji çağını yaşadığımız günümüz dünyasında nitelikli bireylere duyulan ihtiyaç her geçen gün artmaktadır. Gençlerin, kolay uyum sağlayan, araştıran, sorgulayan, eleştirel yaklaşabilen, daha pratik ve yaratıcı düşünebilen, buna bağlı olarak kendilerini daha iyi ifade edebilen bireyler olmaları, toplumların gelişmesi açısından oldukça önemlidir. Bu bağlamda bireyi topluma kazandıran formal öğretim süreçleri, bireyin yaratıcılığının ortaya çıkarılması, geliştirilmesi ve değerlendirilmesi noktasında önemli bir misyona sahiptir. Eğitim-öğretim süreçlerinde öğretmenlerimizin bu bilinçle hareket ederek yazma çalışmaları uygulamalarına yer vermeleri ve öğrenme-öğretme süreçlerinde öğrencilere rehber olmaları büyük önem taşımaktadır. Bireydeki yaratıcılığın keşfedilmesi, açığa çıkarılması ve sonraki süreçlerde davranışta karşılığının bulunması aşamalarında süreç odaklı yazma faaliyetlerindeki rehberlik çalışmalarının olumlu katkıları göz ardı edilmemelidir. Yaratıcı yazma becerilerinin bireyin yaratıcılık yetenekleriyle ilgisi göz önüne alındığında, yaratıcı yazma çalışmalarında başarılı olmak ve yazarlığa ilk adımı atmak konusunda, temel nokta yaratıcılığımızın farkında olmaktır. Bu çalışmada temel dil becerileri bağlamında yazmadan yaratıcı yazma yönelimlerine, tarihsel süreç içinde yaratıcı yazmanın nitelik ve amaçları, yaratıcı yazma becerilerinin nasıl geliştirileceğine yönelik kuramsal bir çerçeve sunulmaktadır.

Anahtar Terimler: Yazma, yaratıcılık, yaratıcı yazma, yaratıcı yazma becerisi.

Abstract

In today's world, which we call the age of information and technology, the need for qualified individuals is increasing day by day. It is very important for the development of societies that young people adapt easily, research, question, approach critically, think more practically and creatively, and accordingly can express themselves better. In this context, formal teaching processes that bring individuals into society have an important role in revealing, developing and evaluating the creativity of individuals. In our educational institutions, it is important that our teachers act with this awareness and carry out writing activities and guide students in teaching environments. The positive contributions of guidance work in process-oriented writing activities should not be overlooked in discovering and revealing creativity in the individual. Considering the relevance of creative writing skills to an individual's creativity abilities, the main point to be successful in creative writing studies and to take the first step into writing is to be aware of our creativity. In this study, a theoretical framework on how to develop creative writing skills, the qualities and purposes of creative writing in the historical process, and creative writing orientations from writing are presented.

Keywords: Writing, creativity, creative writing, creative writing skills.

Giriş

Bireyin duygu, düşünce ve isteklerini ifade etmesinde kullandığı dil, toplumların devamlılığında ve kültürel varlıklarının sürdürülmesinde de en önemli araçlardan biridir. Dil aracılığı ile kültür, nesilden nesile aktarılmaktadır. Bu aktarımın düzenli, sistematik, periyodik ve anlamlı bir şekilde yapılması, toplumların devamlılığı ve kültür aktarımı açısından dilin kurallara uygun ve doğru bir şekilde kullanılmasıyla orantılıdır. Dilin doğru ve etkili bir şekilde kullanılması, iyi bir dil eğitimi ile gerçekleşmektedir. Bu bağlamda dil öğretiminin önemi, bilgi çağını yaşayan günümüz toplumlarında daha da artmaktadır.

Dil öğretimiyle ilgili yapılması gereken faaliyetler bir bütün olarak değerlendirildiğinde, dilin kullanıldığı ortamlarda gerektiği şekilde konuşulması, yazılması, kullanılması, okunması, anlaşılması ve dinlenilmesine yönelik etkinliklerin gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir. Bu becerilerin her birine

hâkim olan birey etkili bir şekilde dil öğretimini gerçekleştirmiş olacaktır. Bu sebeple dil öğretimi süreçlerinde konuşma, dinleme, okuma ve yazma gibi temel dil becerileriyle ilgili öğrenme alanlarının geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapılmaktadır (Temizkan, 2010).

Sever'e (2004) göre yazma, "Duyduklarımızı, düşündüklerimizi, tasarladıklarımızı, gördüklerimizi ve yaşadıklarımızı yazı ile anlatmaktır. Konuşma gibi, başkaları ile iletişim kurmanın, kendimizi anlatmanın bir yoludur." Bu nedenle yazma eylemi sadece yazarlara ya da edebiyatçılara ait bir beceri değil sıradan insanların da günlük hayatlarında kullandıkları yazılı iletişim aracıdır. Yazma becerisi temel dil becerileri arasında yer alan konuşma becerisi ile birlikte bireyin anlatma ihtiyacını karşılayan dil becerilerindendir. Konuşma becerisi çocuğun erken çocukluk döneminden itibaren gelişmeye başlayan bir dil becerisi iken, yazma becerisi çocuğun okul döneminde karşılaştığı ve kendisini formal öğrenme süreçlerinde geliştirdiği bir dil becerisidir. Yazma becerisinin geliştirilmesinde temel amaç, mesleki, toplumsal ve kişisel yaşamda bireyin kendisini doğru ve anlaşılır şekilde ifade etmesidir. Bu bağlamda formal öğrenme süreçlerinin temel amaçlarından biri de yeterli düzeyde duygu, düşünce ve hayal dünyalarının geliştirilebildiği ve yaratıcılığını karşılaştığı durumlarda harekete geçirebilen bireyler yetiştirmektir. Yaratıcı yönünü öne çıkartabilen ve gerektiğinde kullanabilen bireyler yetiştirmek, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nda belirtilen genel amaçlar arasında yer almaktadır. Öğretim sisteminde 2004 yılından itibaren uygulanmakta olan yapılandırmacı öğretim yaklaşımı ve bu kapsamda hazırlanan Türkçe öğretim programlarında da bireyin yaratıcılık yönünün keşfedilerek ortaya çıkarılması, bireye kazandırılması amaçlanan temel beceriler arasında yer almaktadır.

Yaratıcılığın odak noktasının bilginin özgün yaratıcısı olan birey olduğu ilkesinden hareket edilerek eğitim-öğretim faaliyetlerinde öğrenenin aktif bilişsel yeteneklerinin geliştirilmesi, öğrenmesinin kolaylaştırılması ve kalıcılığın sağlanması esas gaye olmalıdır (Tezci ve Dikici, 2003). Birey var olan bilgilerinin üzerine süreçte yeni bir şeyler koyarak gelişmesini sağlamalıdır. Gelişmiş bakış açısı, kalıp düşüncelerden uzak ve sorgulayan birey, yaratıcı düşünmeye adım atmış demektir. Yaratıcılık bu yönüyle hem yetenek hem de davranışta karşılığı bulunan ve beceri boyutu olan bir olgu olarak düşünülebilir. Bu sebeple yaratıcılığın geliştirilebilen bir özellik olduğu göz ardı edilmemelidir. Bu özelliği keşfetmek, ortaya çıkarmak, işlemek ve geliştirmek için eğitim kurumlarına ve özellikle de öğretmenlere eğitim-öğretim süreçlerinde önemli sorumluluklar düşmektedir.

Günümüz öğretim yaklaşımlarında, öğrencilerin gerek bireysel gerek toplumsal alanlarda sağlıklı iletişim kurabilmeleri, temel öğrenme alanlarına yönelik kazanımları elde etmeleriyle orantılıdır. Söz konusu kazanımlar öğretim programlarında genel çerçevede ifade edilmişse de Türkçe öğretim programında Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, iletişim kurma, problem çözme, araştırma, karar verme, bilgi teknolojilerini kullanma ve girişimcilik şeklinde vurgulanmıştır (MEB, 2006). Burada ifade edilen temel beceriler arasında yaratıcılık ve yaratıcı düşünme becerilerinin geliştirilmesinin bireyin hayatı ve yaşamı açısından ayrı bir önemi bulunmaktadır.

YÖNTEM

Öğretim modellerine uygun hazırlanmış öğretim programlarında, yaratıcı yazma kavramı ve öğrencilerde bu becerinin nasıl geliştirileceğine ilişkin ilgili alan yazın yaklaşımlarının değerlendirildiği nitel araştırma örneği olan çalışma, tarama modeline göre yürütülmüştür. Nitel araştırma, doğal bir odakta olan ve konuya yorumlayıcı bir şekilde yaklaşan çok yönlü bir araştırma modelidir. Nitel araştırmalarda konuların doğal ortamlarında ele alındığı, fenomenleri insanların onlara yükledikleri anlamlar çerçevesinde anlamlandırılmaya veya yorumlanmaya çalışıldığı anlamına gelmektedir (Denzin ve Yvonna, 2005). Tarama modeli ise geçmişte ya da hâlâ var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Bu yaklaşımda araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılmaktadır (Karasar, 2012).

1. Yaratıcılık

Yaratıcılık; ne, niçin, nerede, nasıl, kim, ne zaman sorularının her alanda sorulmaya başlamasıyla birlikte tanımlanması en zor kavramlardan biri olarak ortaya çıkmaktadır (Üstündağ 2020). Birey yaratılışı gereği, yaratıcılık konusunda ve yaratıcı düşünmeye eğilimli bir şekilde dünyaya gelir ve serbest bir ortamda bu eğilimlerini işlemeye başlar. Yaratma işi bir cesarettir, kafa ve gönül işbirliği içinde denenmeyi deneme, bilinmeyi bilme ve görünmeyi görünür kılma çabasıdır. Yaratıcılık ve yaratıcı düşünme doğuştan gelen, bunun yanında çevresel faktörlerden etkilenen ve çevresel şartlara göre hem körelip hem de geliştirilebilen bir beceridir (Yeşilyurt, 2020). Özellikle günümüz dünyasında, teknolojiye bağlı olarak gelişimin her alanda hızla yaşandığı bir dönemde, yaratıcılığa bakışımız ayrı bir önem taşımaktadır. Araştıran, soran, sorgulayan, düşünen, düşünce üretebilen, eleştirel yaklaşabilen, fikirler üreten, problem çözen bireyler, toplumların gelişmesinde belirgin rol oynamaktadır. Bu kapsamda aile, sosyal fiziksel çevre, okul, öğretim programları, dersler, medya gibi farklı bilgi kaynaklarının yaratıcılığı ve yaratıcı düşünme becerilerini belirgin biçimde etkilediği düşünülmektedir.

Yaratıcılık, “kendisini gerçekleyen yaratıcılık” yani yaratıcılığın her türünde yer alan yaratıcı tutum ve davranış biçimi olarak ifade edildiği gibi “özel ve dehalara özgü olan yaratıcılık” şeklinde de açıklanmaktadır. Yaratıcılık sadece sanatta ve bilimde karşımıza çıkmaz. Yaratıcılığı her yerde ve yaşamın her alanda görmek mümkündür. Bireylerin günlük ilişkilerinde ve yaşam durumları içinde sürekli karşılaşılan bir husustur (Öztürk, 2018). Yaratıcı insanların ayrı bir tür olduğu ve insanların büyük bir çoğunluğunun da bundan yoksun bulunduğu ileri sürülse de yaratıcılık, öncelikle öğretilabilir bir durumdur. Sıradan şeyleri birleştirerek sistemli bir şekilde etkin şeyler üretebilen insan yaratıcı bir birey olarak görülmektedir (Robinson, 2001, akt. Ak, 2011).

Yaratıcılık, yaşamın her alanında karşılaşılan durumlara eleştirel bakabilmek ve yeni önerilerde bulunabilmektir. Farklı, yeni, özgün ve alışılmışın dışında yenilikler meydana getirerek problemi görmek ve probleme farklı çözüm yolları getirerek yeni sonuçlar çıkarabilmektir. Yaratıcılığın hem bilişsel hem de davranışsal ve dinamik bir süreç olmakla birlikte aynı zamanda evrensel olduğu da düşünülmektedir. Fakat bununla birlikte kültürler arası farklılıkların olabileceği de göz ardı edilmemesi gereken bir durumdur (Guilford, 1975, akt. Arık ve Atık, 2020). Günümüzde okumanın, bilgiye ulaşmada en önemli yollardan biri olduğu yadsınamaz bir durumdur. İyi okur, okuduğunu anlayan, okudukları üzerine düşünüp yorumlar yapabilen ve yeni durumlar ile okudukları arasında bağlantılar kurarak yaratıcılığını sergileyebilen okurdur. Bu sebeple yaratıcılığın ortaya çıkması ve yaratıcı düşüncenin aktarılabilmesi, bireyin yaratıcı okumalar yapmasıyla ilişkili olduğu kadar yaratıcı yazmaya geçiş için de referans oluşturmaktadır.

2. Yaratıcı Düşünme

Yaratıcılık ile yaratıcı düşünme bazen aynı iki kavram olarak düşünülse de aslında aynı kavramlar değildir. Yaratıcı düşünme, zihinsel bir süreç iken; yaratıcılık, zihinsel sürecin yanında performans sürecini de içermektedir. Düşünme türleri arasında bireyin uygun şartlarda kendini ifade edebilme imkânını bulduğu düşünme şekli, yaratıcı düşünme olarak adlandırılmaktadır (Temizkan, 2010). Yaratıcı düşünme becerisi, probleme farklı açılardan bakabilmeyi ve gerekli analizleri yapabilmeyi zorunlu kılmaktadır. Yaratıcı düşünme süreci dinamik, özgür ve üretici olmayı içerir. Eski bilgilerin üzerine yeni bilgiler ekleyerek ortaya yeni ve farklı fikirler çıkarma sürecidir.

Yaratıcı düşünen birey, çevresine farklı gözlerle bakabilmeli, farkındalık sahibi olmalı ve çevresindeki kaynaklardan gerektiği zaman yararlanmayı bilmelidir (Çellek, 2002). Problemlere alışılmışın dışında özgün, farklı çözüm önerileri getirmek, olaylara eleştirel açıdan bakabilmek, önceki bilgilerle yeni bilgileri ilişkilendirebilmek yaratıcı düşünme için gerekli faktörlerdendir. Yaratıcı düşünme süreciyle ilgili yaklaşımlar değerlendirildiğinde, yaratıcı düşünmenin *hazırlık aşaması*, *kuluçka aşaması*, *aydınlanma aşaması* ve *gerçekleşme aşaması* olmak üzere dört aşamada ortaya çıktığı görülmektedir: Hazırlık sürecinde, gerekli bilgiler toplanarak problemin farkına varılmaya çalışılır. Problemlerle ilgili araştırmalar ve okumalar yapılır, uzman kişilerin görüşlerine başvurulur, süreçte elde edilen bilgiler mutlaka not alınır. Kuluçka döneminde kişi problemi ortaya çıkarmak için bilinçli bir şekilde konu

hakkında düşünür. Zaman zaman probleminden uzaklaşarak farklı bakış açılarıyla olayı görmeye çalışarak durumu analiz eder. Aydınlanma döneminde bilimsel keşif, düşünce ya da hizmet oluşmaya başlar. Bu aşamada gerekli çözüm süreçleri zihinde canlanmaya başlar ve problemle ilgili çözümler netlik kazanır. Son olarak gerçekleşme aşamasında ilk üç dönemde ele edilen veriler test edilerek çözümün ne kadar gerçekçi olduğu değerlendirilir ve bu değerlendirmeler ışığında uygulamaya geçilir. Problemin çözümüne dair eksiklikler varsa onlar belirlenerek giderilmeye çalışılır (Temizkan, 2010).

Yaratıcı düşünmenin ortaya çıkarılması sürecinde hatalar yapılarak en doğru çözüme ulaşılır. Sürecin tüm aşamalarında hayal gücünün de sürece dâhil edilmesi oldukça önemlidir. Hayal gücünün sürece dâhil edilmediği durumlarda yaratıcı düşünme gerçekleşmez. Özellikle temel eğitim süreçlerinde öğrencilerin düşünce kalıpları belirgin bir şekil almadığından bağımsız olabilmekte ve yaratıcı düşünceye de yatkın olmaktadır. Bu sebeple onlarla oynanan oyunlar, yapılan etkinlikler yaratıcı bireyler olarak yetişmelerinde oldukça önem taşımaktadır. Erken çocukluk döneminden başlayarak desteklenen, cesaretlendirilen bireylerde yaratıcı düşünme becerisi, çocuğun çevresine ve çevresinde gerçekleşen olaylara geniş bir açıdan bakabilmesini sağlamak ve karşılaştığı problemlerle mücadelede yaratıcı çözümler geliştirebilmesine imkân tanımaktadır.

3. Yaratıcılık ve Eğitim

Yoğun yapılandırılmış eğitim programlarının uygulama süreçleri, yaratıcılığın önündeki en büyük engellerden biridir. Okullarda bireysel farklılıklara dikkat etmeden herkese uygulanan aynı davranışlar, çocukların yaratıcılıklarını ve yaratıcı düşünme becerilerini olumsuz yönde etkilemektedir. Çocuklarda yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmede en önemli kriterlerden biri, onların farklı bakış açılarıyla çevreye, hayata, olaylara bakabilmelerini sağlamaktır. Bunun için de yaratıcı düşünme becerilerini güçlendirmelerine destek olmak gerekmektedir. Farklı açılarla olay ve durumlara bakabilen, düşünebilen bireylerin problemlere çözüm bulma konusunda daha iyi oldukları düşünülmektedir (Güleryüz, 2001, akt. Gökçe, 2020).

Yaratıcılık ve eğitim arasındaki en önemli ilişkinin, eğitim tarzı olduğu yapılan araştırmalarda ifade edilmiştir. Eğitimin yalnızca mantıksal düşünceye ve ezbere dayalı olarak yürütüldüğünde yaratıcılığı önemli ölçüde engellediği belirgin bir durumdur. Bilgi ve teknoloji çağını yaşayan günümüz dünyasında bu tür engellemeleri ortadan kaldırmaya yönelik yeterli argüman da bulunmaktadır. Ancak bununla birlikte teknoloji, sunduğu imkânlarla bireylerin önceki dönemlere kıyasla daha az hareket ve eylemde bulunmalarına zemin hazırlamaktadır. Özellikle çalışma hayatında, iş dünyasında ve gündelik aktivitelerde fiziksel iş gücü, gerektiğinde teknolojiye entegre edilebilmektedir. Yaşamın birçok alanında, teknolojinin bireyin hizmetine sunulduğu ortamların yaratıcılık ve yaratıcı düşünme becerileri önemini korumaktadır. Yaratıcılığın ve yaratıcı düşünme becerilerinin birey hayatının merkezine yerleşmesinde öğrenme ve öğretme süreçlerinin önemli etkisi bulunmaktadır. Bu bağlamda yaratıcılığın teşvik edilmesi, gerek formal eğitim süreçlerinde gerekse öğretim programlarında ciddiyetle ele alınması gereken hususların başında gelmektedir.

Yaratıcılığın eğitim yoluyla kazandırılmasının amaçlandığı durumlarda, meraklı, denemekten çekinmeyen, üretebilen, problemlere farklı açılardan bakmasını bilen, duyarlı, hissiyatını yeterli düzeyde ifade edebilen, sorgulayan ve karar verebilen bireylerin yetiştirilmesi önemlidir. Bu amaca yönelik yürütülecek eğitim öğretim faaliyetleriyle kendi başına problem çözme becerisi gelişmiş ve üretken olabilen bireyler, aynı zamanda özgüveni yüksek yaratıcı kişiliğe sahip olacaklardır. İnsan, eğitilebilen bir canlı olduğuna göre yaratıcılık da eğitim ile geliştirilerek belirli bir noktaya getirilebilir. Yaratıcılık eğitiminde, farklı yöntem ve teknikler kullanılarak bireylerin kendilerini ifade etme noktalarında yaratıcı düşünme becerileri ile problemlere çözüm odaklı yaklaşımları sağlanmalıdır.

Öğretim süreçlerinde yoğun yapılandırılmış bir müfredatla yaratıcılığı geliştirmek pek de mümkün olmamaktadır. Yaratıcılığın eğitim süreçlerinde keşfedilmesi ve ortaya çıkarılmasında, öncelikle her bireyin farklı düşünme sistemleri bulunduğu kabul edilmelidir. Öğretmenlerin yetiştirme şekli, kullanmış oldukları stratejiler, öğretme sanatları, yöntem ve teknikleri, yaratıcılığın eğitimle olan ilişkisini önemli ölçüde etkilemektedir (Güleryüz, 2001, akt. Gökçe, 2020).

4. Yaratıcı Yazma

Temel dil becerileri arasında yer alan anlatma becerileriyle doğrudan ilişkili olan yazma, bireyin duygu ve düşüncelerini yazı ile ifade etmesidir. Yaratıcı yazma, bireyin herhangi bir konudaki düşüncelerini ve duygularını hayal gücünü kullanarak özgürce kâğıda dökebilmesidir. Aynı zamanda yaratıcı yazma, bireyin, yaratıcılığını ve kişiliğini geliştirerek kendini daha rahat ifade etmesine destek olmaktadır. Yazma süreci ön bilgileri gözden geçirme, düzenleme ve aktarma olmak üzere üç aşamada gerçekleşmektedir (MEB, 2009: 17). Yaratıcı yazma sürecinde ve bu kapsamdaki uygulama çalışmalarında da bu aşamalar dikkate alınmalıdır.

Yaratıcı yazma aşamasına geçilmeden önce öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal olarak yazı yazmaya hazır olmaları gerekmektedir. Bunun için öğrenciler, öncelikle yazma konusunda teşvik edilmeli, kendilerini en iyi şekilde ifade edebilecekleri ve ilgilerini çekebilecek konuların seçilmesine özen gösterilmelidir. Öğrencilerin ilgiyle ve sevecek yazabilecekleri konuların seçilmesine dikkat etmek hatta öğrencileri konu seçiminde özgür bırakmak ya da tercihlerine değer vermek onların şevkle yazmalarını sağlayacaktır. Konuyla ilgili yapılan çalışmalarda, yaratıcı yazmanın özgürlük boyutu sıklıkla vurgulanan bir durumdur. Kırmızı ve Beydemir (2012) yaratıcı yazmanın duygu, düşünce, izlenim, deneyim ve hayalleri özgürce yazabilmek olduğunu ifade etmekte; Duman (2007), yaratıcı yazmaya öğrencinin bağımsız düşünebilme, karar alabilme, sorunlara çözüm üretebilme ve kendi öğrenmesini yönetebilme olarak yaklaşmakta; Maltepe (2006) de çalışmasında yaratıcı yazmanın temelinde özgürlüğün olduğuna işaret etmektedir. Dolayısıyla yazma sürecinde, öğrencilerin her türlü baskıdan uzak, özgürce ve müdahale olmadan yazabilmeleri oldukça önemlidir. Bu süreçte öğrencilerin yazmaya karşı tutumlarını olumlu yönde pekiştirmek için öğretmene düşen görev, onları motive etmek, yazmaya karşı ilgi duymalarını sağlamak ve onlara rol-model olmak adına yaratıcı yazma etkinliklerinin içinde yer almak olmalıdır. Yazma süreci bir bütün olarak ele alındığında düşünme ve yaratıcılık üzerine kurulan bir sistem olduğu için bu beceri üzerine çeşitli sınıflandırmalar yapılmıştır. Burns ve Lowe (1966) yazma eylemini *yaratıcı yazma* ve *işlevsel yazma* olarak iki kısma ayırmıştır. Yaratıcı yazmayı bireyin özgünce ortaya çıkardığı yazılar olarak adlandırırken gerçeklere dayalı (bilgilendirme amaçlı yazılan) yazıları ise işlevsel yazılar olarak tanımlamıştır. Öğretim programlarında yazma ve yaratıcı yazma yaklaşımlarından söz edildiği durumlarda *not alma*, *özet çıkarma*, *boşluk doldurma*, *kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma*, *serbest yazma*, *kontrollü yazma*, *güdümlü yazma*, *yaratıcı yazma*, *metin tamamlama*, *tahminde bulunma*, *bir metni kendi kelimeleriyle yeniden oluşturma*, *bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma*, *duyulardan hareketle yazma*, *grup olarak yazma*, *eleştirel yazma* gibi bir takım uygulama çalışmalarının zikredildiği görülmektedir (MEB, 2009).

Temel dil becerilerinden yazma, diğer dil becerilerine oranla bireyin öğrenme sürecindeki gelişimi açısından daha yavaş ilerlemekte ve çok fazla tekrar yapmayı zorunlu kılmaktadır (Demirel, 2003). Bu bakımdan yaratıcı yazma becerilerini geliştirmenin yolu, yazma konusunda sürekli alıştırmaya yazmaktan geçmektedir. Yaratıcı yazma çalışmaları sürecinde sezgi, imgelem, uslamlama, deneme, araştırma, sına, bulma, kalıplardan kurtulma, yeniden kurma gibi birtakım yeti, olgu ve özelliklerin duygu ve düşüncelerin aktarılmasında etkili olduğu ve bu bağlamda öğrencilerin yaratıcılıklarıyla yaratıcı yazma becerileri arasında yüksek derecede anlamlı bir ilişki bulunduğu yapılan çalışmalarda ortaya konulmuştur (San, 2008; Taylor, 1969).

Yaratıcı yazma çalışmaları kapsamında yapılan aktivitelerin ardından öğrenciler, yazdıklarını arkadaşlarıyla paylaşmalı ve tartışmalıdır. Bu şekilde öğrenciler, yazmaya karşı olumlu tutum geliştirecek, aynı zamanda arkadaşlarının yazdıklarıyla ilgili fikirlerini de paylaşabileceğinden sürece olumlu katkı sağlayacaktır (Maltepe, 2006). Fakat öğretim süreçlerinde yeterli düzeyde bir yazma becerisi kazandırmak ve bu kapsamda bir davranış değişikliğini gerçekleştirmek, sadece yazdırmakla mümkün olmamaktadır. Aynı zamanda hayal güçlerini kullanarak dış dünyayı algılamalarını, duygu düşünce ve hayallerini anlatmalarında kendi görüşlerinden yararlanmalarını sağlamak önemli bir noktadır. Dış dünyadan algılanan izlenimler kendi zihinlerinde canlanır, şekillenir ve yazıya dökülür. Duyuları aracılığı ile dış dünyayı algılayan birey, ayrıntıların farkında olarak bu detayları zihninde canlandırabilir ve yazılı anlatımda özgünlüğe ulaşabilir. Yaratıcı yazma, dış dünyayı farklı bakış

açılarıyla anlatmaya dayanmaktadır. Öğrencilerin yaratıcı düşünen bireyler haline getirilmesi için kullanılacak farklı yöntem ve teknikler, onların kendi sınırları dışına çıkmalarına, duygu ve düşüncelerini özgün biçimde ve özgürce ifade etmelerine olanak sağlayacaktır.

5. Yaratıcı Yazmanın Önemi

Yaratıcı yazma hayal gücünün bir sonucudur. Öğrencilerin hayal güçlerini kullanarak zihinlerinde oluşturduklarını, destek almadan yazabilmeleri için bu konuda gerekli eğitim sürecini tamamlamaları öncelikli hususlardan biridir. Bu sebeple öğretmenlerin yazma derslerinde öğrenciyi teşvik etmesi, yaratıcı yazma ve bu bağlamdaki çağrışımlara yer vermesi, öğrencilerin kendilerini ifade etme becerilerini geliştirmesi açısından da önemlidir.

Temel eğitim düzeyinde öğrencilerin yaratıcı yazma becerilerini geliştirecek çeşitli uygulamalar ve etkinlikler bulunmaktadır. Her çocuk bireysel farklılıklar gösterdiğinden yazma becerileri ile tutumları aynı olmamaktadır. Öztürk (2018) yazma süreciyle ilgili değerlendirmesinde, çocukların yazma becerilerini geliştirmede yakın çevre, olumlu bir ortam ve yazılı anlatıma destek olma gibi unsurlardan söz etmektedir.

Öğrenme-öğretme süreçlerinde öncelikle öğrencinin kendini rahat hissedeceği ve seveceği bir ortamın oluşturulması temel yaklaşım olmalıdır. Yaratıcı yazma uygulamalarında, oluşturulan ortak yaşantı alanlarında yazılmış metinlerin paylaşımı, etkileşimi sağlamaya katkı sağlayıcı uygulamalardır. Bunun gerçekleştirilebilmesi için yazılan metinler, herkesin birbirine güven duyduğu ve birbirini anladığı bir ortamda okunmalıdır. Öğrencilerin yaptıklarını sunup paylaşabilecekleri, kendilerini rahat bir şekilde ifade edebilecekleri özel, belirli bir zaman ayrılmalıdır (Orhon, 2019). Sonrasında yazma uygulamalarında elde edilen çalışmaların sınıf panolarında sergilenmesi, öğrenciler tarafından kitapçık haline getirilmesi, sınıf ya da okul gazetesi veya dergisinde yayınlanması, belirli ağ ortamlarında paylaşılması gibi faaliyetlerin teşvik edici olduğu da göz ardı edilmemelidir.

6. Yaratıcı Yazmanın Faydaları

Yaratıcı yazma, bireyin hayallerini, duygu ve düşünceleri özgür bir biçimde yazabilmesidir. Burada amaç okuyucuyu bilgilendirmek değil, etkileyebilmektir. Bilinen bir durumu, olayı ya da fikri özgün bir biçimde ortaya koyabilmek, farklı bakış açıları ile okuyucuya sunabilmektir. Yaratıcı yazma, öğrencilerin yaratıcı ve inovatif düşüncelerini sağlayarak iç dünyalarını geliştirmektedir (Göçen, 2019). Yaratıcı yazma, yazma becerisinin geliştirilerek kuvvetlenmesini sağlar. Birey, ne kadar fazla yazma deneyimi içinde bulunursa o oranda gelişecek ve her yazısında daha nitelikli ve okuyucunun ilgisini çeken metinler yazma konusunda ustalaşacaktır. Bu sayede öğrenciler duygu, düşünce ve hislerini kendine özgün formlarda anlatma becerilerini pekiştirirken dil ve üslup konusunda da gelişmiş olacaklardır.

Yaratıcı yazma aynı zamanda bireylerin iletişim ve empati gibi becerilerinin gelişmesini de sağlar. Yaratıcı yazmanın faydalarıyla ilgili yapılan bir çalışmada, yaratıcı yazmanın öğrencilerin hayal güçlerini geliştirerek dilediği şekilde kullanması konusunda yardımcı olacağı, öğrencilerin yazıda neyin değil nasıldır önemli olduğunu kavrayacağı, yaratıcı yazma çalışmalarının sözcüklerin kavranması ve hafızada kalıcılığı olumlu yönde etkileyeceği, bireyin kendini tanıyabilmesine ve kendisiyle ilgili kararlar alabilmesine katkı sağlayacağı, yazma endişesini gidereceği, bireyin yazma deneyimi elde ettikçe kendine güveninin artacağı, daha nitelikli ve şevkle yazma deneyimleri elde edebileceği, yazma konusunda bireyi istekli hale getireceği, yaratıcılığın ve yaratıcı düşüncenin gelişmesini sağlayarak bireylerin problem çözme becerilerini artıracığı, yazılı anlatım yeteneklerini geliştireceği konusunda görüşler ortaya konulmuştur (Karadağ ve Erdoğan, 2019).

Yazma süreçlerinde öğretmenlerin de kendi yazma becerilerini geliştirmeleri önemlidir. Yaratıcı yazma sürecini tecrübe etmek, öğretmenlerin de yaratıcılıklarını geliştirerek öğrencilerle birlikte daha nitelikli çalışmasını sağlayacak, empati becerilerini güçlendirecek ve öğrencilere daha objektif bir biçimde yaklaşmaları konusunda destek olacaktır. Aynı zamanda öğrencilerin yaptıkları hataların nelerden kaynaklanabileceği ve nasıl düzeltilebileceği konusunda da farkındalıklarını arttırarak hareket etmelerini sağlayacaktır. Bu şekilde yapılan etkinlikler ve aktivitelerle yazma sürecinin

uygulanmasının daha nitelikli ve verimli geçmesi sağlanacaktır. Yaratıcı yazma çalışmaları alanında hazırlanan etkinliklerle aynı zamanda dili etkin ve etkili biçimde kullanmak, duygu ve düşünceleri organize etme becerilerini güçlendirerek bilgiyi keşfetmek, hayal gücünü genişletmek, eleştirel bakış açısı kazanmak, analiz ve sentez yeteneklerini geliştirmek gibi kazanımların gerçekleşmesinde de katkı sağlayacaktır (Orhon, 2019).

7. Yaratıcı Yazmanın Tarihsel Gelişimi

Yaratıcı yazmanın tarihsel gelişim süreci, yaklaşık yüz yıllık bir zaman dilimini kapsamaktadır. Özellikle Birinci Dünya Savaşı'nın ardından ülkeler arası ilişkiler yeniden tesis edilmiş, vatandaşlık ve bireysellik kavramı ön plana çıkmaya başlamıştır. Bireyselliğin hâkim olduğu bu dönemde eğitim kurumları da bu değişimlere dâhil olmuştur. Sonrasında eğitimde daha pragmatist yaklaşımların sergilendiği ve “toplumsal fayda sağlama amacıyla eğitim” sloganının egemen olduğu görülmektedir. Bununla birlikte İngiliz eğitimciler, yazılı anlatımın bireyin yaşam tecrübelerini ve hayal dünyasını içermesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Yaratıcı yazmanın, insanı psikolojik olarak rahatlatdığı düşüncesi 1950'li yıllarda daha çok kabul görmüştür. İnsanlar sıkıntılarını, ruhsal bunalımlarını, çöküntülerini dışa vurmak için yazmayı öncelikle tercih etmişlerdir (Temizkan, 2010).

Türk eğitim sisteminde 2004 yılından itibaren uygulanmaya başlanan yapılandırmacı öğretim yaklaşımıyla, yaratıcı yazmanın da ruhuna uygun olan süreç odaklı yazma anlayışı benimsenmiştir. Bu anlayışla hedeflenen, bireyin yazma süreci sonunda ortaya koyduğu ürün değil, yazma sürecinin aşamaları, yazmak istediklerine ne ölçüde yaklaşıldığı gibi süreç içindeki iş ve işlemlerdir. Öğretim yaklaşımına bağlı olarak öğretmenin de süreç odaklı yazma ortamlarındaki rolü ve değerlendirme biçimlerinde önemli değişikliklere gidilmiştir.

8. Yaratıcı Yazma Çalışmaları

Yaratıcı yazma çalışmaları, öğrencilerin kendilerini tanımlarına, hayal güçlerini geliştirmelerine ve yazmaya karşı ön yargılarını ortadan kaldırarak olumlu tutum içinde olmalarına, düşüncelerini ve duygularını özgürce bir bütünlük içinde yazıya dökmelerine yardımcı olmaktadır. Yaratıcı yazma çalışmalarının öğrencinin merakını uyandıracak, yazma konusunda ilgisini çekecek şekilde planlanması hedeflenmelidir. Yazma öncesinde öğrencileri yazmaya hazırlayacak birtakım etkinlikler yapılmalı, bu şekilde öğrencinin yazmaya hazır olduğundan emin olunduktan sonra öğrencilere yazma konusunda, istedikleri şekilde özgürce düşündüklerini ifade edebilecekleri belirtilmelidir. Yaratıcı yazmada önemli olanın ne söylendiği değil nasıl söylendiği vurgulanır. Konuyla ilgili yazılan taslaklar düzenlendikten sonra arkadaşlarıyla paylaşmaları istenir. Böylece öğrencilerin kendi yazdıkları yanında arkadaşlarının yazdığı çalışmaları da inceleyerek eksikleri ya da farklılıkları görmeleri ve yorumlamaları sağlanmış olur. Bu tarz uygulamalarla öğrenciler kendilerini rahat bir şekilde ifade edebilirken aynı zamanda yaratıcı yazma becerilerini de önemli ölçüde geliştirmiş olacaktır.

Öğretim süreçlerinde etkin rol oynayan, ortamı hazırlayan ve öğrencilerin kendilerini rahat hissetmelerini sağlayan, rehber konumundaki öğretmendir. Öğretmen, öğrencilerin yazacakları içeriklere gerekmedikçe müdahale etmemeli ve yazma öncesinde onların ön bilgilerini harekete geçirecek beyin fırtınası, kavram haritası, zihin haritası, balık kılçığı gibi uygulamalarla farklı bakış açılarıyla hazır bulunuşluk düzeylerini ve motivasyonlarını artırabilmelidir. Bu tarz uygulamalar öğrencilerin yaratıcı yazma sürecine bilişsel ve duyuşsal olarak hazırlanmasında ve motive olmalarında ilgi ve merak oluşturacağından etkili olacaktır. Öğrencileri güdülemek ve yaratıcı düşüncelerini harekete geçirmek için her defasında farklı başlangıç noktaları, konular ve fikirler belirlenmelidir. Bu başlangıç noktaları, film, tiyatro, sinema, gazete, dergi, televizyon vb. araçlardan yararlanılarak belirlenebilmektedir (Oral, 2008).

Yaratıcı yazma uygulamalarında, bakış açısını değiştirmek, gazete ve dergilerden hikâye yazmak, senaryo yazmak, zamanı, mekânı ve kişileri değiştirmek, bilinen bir durumun tersini düşünmelerini sağlamak, metnin devamını yazmak, farklı karakterleri bir araya getirmek, metne yeni bir son yazmak, yeni bir karakter oluşturmak, verilen görseller üzerinde okumalar yapmak, hikâye haritaları oluşturmak gibi etkinlikler kullanılarak öğrencilerin yaratıcı yazma süreçlerine destek olunur ve yaratıcı düşünme ve yazma becerilerinin gelişmesine katkı sağlanır (Erdoğan, 2012).

9. Yaratıcı Yazmada Öğretmenin Rolü

Öğrenme öğretme ortamlarındaki faaliyetleri düzenleyip yöneten ve süreçte öğrenciler için rehber olan öğretmendir. Öğretmenin rolünü eğitimin her aşamasındaki durumlara uyarlayabildiğimiz gibi öğrencilerin yazma becerisi ve yaratıcı düşünmeyi geliştirme süreçlerindeki performanslarına da uyarladığımızda yine en büyük pay onlara aittir. Yani öğrencideki yaratıcılık potansiyelinin ortaya çıkartılıp geliştirilmesine katkı sağlayacak ve bununla ilgili ortam düzenlemelerini hazırlayacak esas aktör öğretmendir (Budak, 1998). Yaratıcı yazmada öğrenci, çalışmayı yürütecek, yeni düşünceler keşfedecek, ilgisiz unsurlar arasında yeni ilişkiler kuracak kişiyken öğretmen öğrencinin destekçisi ve kılavuzu konumundadır (Başkök, 2012).

Öğretmen yazmanın teknik ve biçimsel kısmına değil metnin içeriği, ana fikir ve konusuna odaklanmalı, süreci bir bütün olarak izlemelidir. Yazı yazarken bazı kurallara uyma zorunluluğu, kâğıt düzenine uyma, yazım tekniğini öğrenme gibi durumlardan ötürü yazma, genellikle çocuklar tarafından sevilmeyen bir etkinliktir. Yaratıcı yazma, yazmayı zevkli hâle getirmeye yardımcı unsurdur (Akkaya, 2011). Bu bakımdan yazma süreçlerinde öğrencileri aktif kılan, hayal gücünün sınırlarını zorlayabilecek yaratıcı etkinliklere yer veren ve öğrencilerin kendilerini rahatça ifade etmelerini sağlayan farklı yöntem ve tekniklerden yararlanılmalıdır. Yaratıcı düşünceyi uyandırıp geliştirmesi ve sınıf ortamına uygulanması için öğretmenin dikkat etmesi gereken iki koşul vardır: Birincisi öğretmenin uygun öğrenme ortamını hazırlaması, ikincisi de öğretmenin kendi kişiliğinin yaratıcılığa ve yaratıcı düşünceye eğilimli olmasıdır. Literatürde yaratıcı yazma çalışmalarına uygun bir öğrenme ortamının oluşturulmasında, açık fikirliliğe önem verme, açıklayıcı ve güdüleyici olma, öğrencilerin bireysel farklılıklarını kabullenme, saygılı davranma, demokratik ve özgür sınıf iklimi oluşturma, eşitlik ve adalet ilkelerini bağlı olma gibi bir takım özellikler yaratıcı yazma ortamının özgünlüğünü sağlamaya yönelik unsurlar arasında sayılmıştır (Bently, 1999, Cüceloğlu, 1997). Öğretmen ne kadar yaratıcıysa, çevresindeki öğrencilerin de yaratıcı yönlerinin farkına varması ve geliştirme fırsatı o kadar çok olacaktır. İstedikini özgürce ifade edememe, ifade ettiğinde baskı ve alayla karşılaşma ihtimali çocukların güvenini zedeler, yaratıcı yazma çalışmasının başarısız olmasına yol açar. Çocuklara yeterli zaman verilmesi, tecrübelerini ifade etmelerinin sağlanması, soru sorma özgürlüğünün verilmesi, bilgileri düzenleyip birleştirme fırsatı verilmesi gibi uygulamalar çocukların yaratıcılıklarının gelişmesine katkı sağlayıcı özelliklerdendir (Majid, Tan ve Soh, 2003).

Torrance, yaratıcı öğretmeni tanımlarken uzak görünen şeyleri bir araya getirme ve aralarındaki ilişkileri görebilecek kadar geniş bir vizyona sahip kişiler olarak tanımlamıştır (Chenfeld, 1978). Yaratıcı yazma çalışmalarında, öğrencilerin öğretmenle doğrudan iletişime geçebileceği bir sınıf atmosferi oluşturulmalıdır. Öğretmen öğrencinin yeni fikirlerini kabule hazır, açık görüşlü ve titiz davranmalı ve bunu öğrencilerine hissettirmelidir (Sungur, 1997). Yazma süreçlerinde yazılacak konular bazen öğretmenin yönetiminde tüm sınıfın işbirliği sonucunda seçilmeli bazen de her öğrenciye yazma konusunu kendisinin belirlemesinde serbestlik tanınmalıdır. Yazının uzunluğu, sözcükler, cümle yapısı gibi noktalarda kısıtlamaya maruz bırakılmamalıdır. Önemli olan bu süreçte öğrencinin kendi duygu ve düşüncelerini en iyi şekilde yansıtabilmesi, düşünceyi geliştirebilme konusunda yaratıcılığın yararlanabilmesidir. Öğretmenin yazma sürecinin her aşamasında rehberlik yaparak sadece öğrencinin desteğe ihtiyacı olduğu durumlarda yardımcı olması, yaratıcılık ve yaratıcı düşünme becerilerinin geliştirilmesine katkı sağlayacaktır.

Günümüzde veriye ulaşım kanallarının çeşitlendiği ve veri işlemede bireysel becerilerin öne çıktığı bir dönemde, yaratıcılığa dair becerilerin eğitim kademelerinde gerektiği gibi üzerinde durulması oldukça önem kazanmıştır. Bu açıdan da öğretim programlarında yaratıcılık, yaratıcı düşünme ve yaratıcı yazma gibi farklı becerilere her sınıf düzeyinde yer verilmiştir. Öğretim programı da yaratıcı yazma çalışmalarında öğrencilerin fikirlerini bir bütünlük içinde yazmada, farklı düşünceye yönlendiren ifadeleri kullanmada, sınıflama, sebep sonuç ilişkisi, karşılaştırma yapma gibi anlamayı ve zihinsel becerileri geliştiren çalışmaların sorgulayıcı, betimleyici, serbest yazma ve ikna edici yazma gibi tür, yöntem ve teknikleri uygulamada öncelik vermekte ve öğretmene de bu süreçlerde bir takım sorumluluklar yüklemektedir.

10. Yaratıcı Yazma Çalışmalarının Değerlendirilmesi

Değerlendirme aşaması, eğitim-öğretimin önemli aşamalarından biridir. Belirlenen hedefe ulaşım ulaşılmadığını ya da ne düzeyde ulaşıldığını öğrenmek için öğrencilerin beceri ve davranışlarının değerlendirilmesi gereklidir. Öğrencinin eğitim durumunun değerlendirilmesi, süreçte yaşadığı eksikliklerin tespit edilerek öğrenmenin ne derecede gerçekleştiğinin belirlenerek ona göre bir program hazırlanması açısından önemlidir. Yazılı anlatım ve yaratıcı yazma bir beceri olduğu için bu konuda ölçülen bilgi değil, beceri olacağından söz konusu becerilerin yapılan uygulamalarla ölçülmesidir (Coşkun, 2006).

Yaratıcı yazıların değerlendirilmesi hususunda klasik bir değerlendirme yapılmamalıdır. Öğrencileri karşılaştırmak, not vermek ya da yanlışları tespit etmeye çalışmak yaratıcı yazmaya aykırı bir durumdur. Bu durumda yapılması gereken yazılanların paylaşılması, bireylerin duygu, düşünce ve görüşlerinin alınması ve olumlu geri dönüşler yapılarak bireyin yazma isteğinin canlı tutulmasıdır. Değerlendirmeden amaç sonucu değerlendirmekten ziyade süreci değerlendirmek, ne yazıldığından çok nasıl yazıldığına odaklanmaktır. Böylece öğrenci, yazmaya teşvik edilirken aynı zamanda kendini iyi hissetmeye, yeterli görmeye ve yazmaya karşı olumlu tutum geliştirmeye odaklanacaktır. Yazılanlar öğretmen ve diğer öğrencilerle paylaşılır. Bu aşamada birbirlerinin fikirlerini almaları ve görüşlerine saygılı olmaları da süreçte önemli bir kazanımdır (Oral, 2008). Yazılan yazılarda eksikliklerin belirlenerek gerekli düzeltme ve önerilerin yapılması, sonraki yazma uygulamalarında belirlenen eksikliklerin giderilip giderilmediğinin kontrol edilerek önceki yazılanlarla karşılaştırılması, öğrencinin ne derece geliştiğini görmesine yardımcı olacaktır. Yaratıcı yazma uygulamalarında en temel ölçüt, öğrencinin duygu ve düşüncelerini özgün bir şekilde rahatça aktarabilmesini sağlamaktır. Bunun yanında öğrencinin ne kadar çaba harcadığı, yazmaya olan isteği, sabırlı olup olmadığı gibi ölçütler de değerlendirilmesi gereken hususlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğretmenler, yazma çalışmalarından sonra öğrencilere anında geri bildirimde bulunmalı ve eksiklikleri olumlu bir dil kullanarak ifade etmelidir. Öğrencinin ilk yazdığı yazıdan itibaren çalışmalarını saklamasını söylemeli ve sonraki yazdıklarıyla karşılaştırmalar yapmasını sağlamalıdır. Öğrencilere örnek metinler temin etmeli, farklı bakış açıları kazanabilmelerine, çok yönlü düşünebilmelerine yönelik çaba harcamalı, özgün ve okuru etkileyici yazılar yazmaları hususunda onlara destek olmalıdır. Yazma çalışmalarının değerlendirilmesi için puanlama ve değerlendirme yönergesi geliştirilmesi de öğretmenlere yaratıcı yazma süreçlerinde kolaylık sağlayacaktır.

SONUÇ

Yaratıcı yazma etkinlikleri bireye yaratıcı düşünme açısından çeşitli fırsatlar sunmaktadır. Yaratıcı düşünme, öğrencilerin akademik başarıları, tutumları ve motivasyonları üzerinde olumlu bir etkiye sahiptir. Bu yönüyle öğrenme ortamlarında öğrencilerin yaratıcı yazma çalışmalarına etkin katılımları teşvik edilmelidir. Gruplar halinde, işbirliği içinde çalışarak birbirleriyle sürekli etkileşim içinde olmalarına özen gösterilmelidir. Yaratıcı yazma etkinliklerinin en önemli amacı, öğrencilerin sıkıcı, kendini tekrarlayan yazılar yazmaları yerine özgün, akıcı, dikkat çekici bir şekilde duygu ve düşüncelerini ortaya koymalarını sağlamaktır.

Yaratıcı yazma çalışmalarında, süreç temelli yazmanın ilk basamağı olan yazma öncesi aşama ile öğrencilerin ön bilgilerinin açığa çıkarılması sağlanmalıdır. Bunun için gruplarda oyun oynama, beyin fırtınası, kavram ve zihin haritaları oluşturma, video izleme gibi çeşitli etkinliklere yer verilmesi oldukça önemlidir. Konuya ilişkin ön bilgilerin harekete geçirilmesi hem daha nitelikli bir yazının ortaya çıkmasını sağlayacak hem de daha etkili ve verimli bir yazma sürecinin yaşanmasına yardımcı olacaktır. Yapılan araştırmalar, yazma öncesi aşamada, öğrencilerin bilişsel olarak yazmaya hazırlandığı hazırlık çalışmalarının yazıya aktarmak istediklerini amaca uygun şekilde ifade etmelerinde etkili olduğunu göstermekte ve yaratıcı yazmaya karşı olumlu tutum geliştirdiklerini ortaya koymaktadır (Erdoğan, 2012).

Yaratıcı yazma tekniklerine yönelik hazırlanan etkinliklerle öğrencilerin hayal dünyalarından yararlanmaları sağlanarak daha yaratıcı, nitelikli yazma çalışmalarının ortamı hazırlanmış olacak ve yazmaktan zevk alan ve yaratıcı yazar olma yolunda kendilerini geliştiren bireylerin yetişmesi

sağlanacaktır. Bu bağlamda Kırmızı (2008) ve Öztürk'ün (2007) çalışmalarında yaratıcı yazma uygulamalarının, öğrencilerin yazılı anlatım becerilerini geliştiren ve güçlendiren etkisine işaret edilmekte ve bu sayede öğrencilerin yazmaya yönelik başarılarının önemli oranda arttığı belirtilmektedir. Günümüz öğretim yaklaşımlarında yaratıcı yazma süreçlerini iyi yöneten ve kendi yaratıcı yazma becerilerinin de gelişmesi için uygulamaların içinde bizzat yer alan idealist öğretmenlere ihtiyaç bulunmaktadır. Öğrencilerin, öğrenme ortamlarında duygu ve düşüncelerini özgürce ifade edebilmelerinde, kendilerini akıcı bir üslupla anlatabilmelerinde ve yazmadan zevk alan, yazmayı bir uğraş edinmiş bireyler olarak yetiştirilmelerinde, yaratıcı yazma becerilerinin kazanılmış olması önemli bir aşama olarak değerlendirilmektedir.

KAYNAKÇA

- Ak, E. (2011). *Yaratıcı yazma tekniklerinin ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersindeki yazılı anlatım becerileri üzerindeki etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Akkaya, N. (2011). İlköğretim 6. sınıf Türkçe dersinde yaratıcı yazma yaklaşımının Türkçe dersine yönelik tutumuna etkisi. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (30), 311-319.
- Arik, E., & Atık, B. (2020). Yaratıcılık ve yaratıcı olma kavramlarının günlük dilde anlamları. *Psikoloji Çalışmaları*, 40(2), 335-359.
- Başkök, B. (2012). *İlköğretim yedinci sınıf öğrencilerinde uygulanan yaratıcı yazma çalışmalarının, öğrencilerin yaratıcılıklarına ve Türkçe dersine olan tutumlarına etkisinin incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Antalya: Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bentley, T. (1999). *Yaratıcılık*. (Çev.: Onur Yıldırım). İstanbul: Hayat Yayınevi.
- Budak, G. (1998). *Yenilikçi yönetim yaratıcı birey*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Burns, P. C., & Lowe, A. L. (1966). *The Language Arts in Childhood Education*. Chicago: Rand McNally and Co.
- Chenfeld, M. B. (1978). *Teaching language arts creatively*. Harcourt Brace Javonovich, Inc.
- Coşkun, İ. (2006). *İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin kompozisyon yazma becerileri üzerine bir araştırma* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Cüceloğlu, D. (1997). *İyi düşün doğru karar ver*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Çellek, T. (2002). *Yaratıcılık ve eğitim sistemimizdeki boyutu*. <http://www.tulaycellek.com/tulay/eser.asp?id=20> (5.12.2021)
- Demirel, Ö. (2003). *Türkçe öğretimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Denzin, N. K., & Yvonna S. L. (2005). Introduction. The discipline and practice of qualitative research. In *The Sage handbook of qualitative research*, Norman K. Denzin and Yvonna S. Lincoln (Eds.), 1-32. Thousand Oaks: SAGE Publications.
- Duman, B. (2007). Süreç temelli öğrenme ve öğretim modeli. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. (19), 37-61.
- Erdoğan, Ö. (2012). *Süreç temelli yaratıcı yazma uygulamalarının yazılı anlatım becerisine ve yazmaya ilişkin tutuma etkisi*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Göçen, G. (2019). *Yazdıkça yazıyorum yaratıcı yazma ve öğretmenlerin yaratıcı yazma metinleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Gökçe, A. (2020). *İlkokul dördüncü sınıf Türkçe dersinde yaratıcı yazma uygulamalarının öğrencilerin Türkçe dersi tutumu, yazma tutumu ve yaratıcı yazma becerileri üzerine etkisi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yozgat: Bozok Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karadağ, R., & Erdoğan, Ö. (2019). Yazma, yaratıcı yazma eğitimi. (Ed.: H. Akyol ve A. Şahin), *Türkçe öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi. s. 55-80.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Kırmızı, F. S., & Beydemir, A. (2012). İlköğretim 5. sınıf Türkçe dersinde yaratıcı yazma yaklaşımının yazmaya yönelik tutumlara etkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(3), 319-337.
- Kırmızı, F. S. (2008). Türkçe dersinde yaratıcı drama yönteminin yaratıcı yazma başarısına etkisi ve yazılı anlatım ürünlerinin değerlendirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*. (41), 251-275.
- Majid, D. A, Tan, A. G., & Soh, K. C. (2003). Enhancing children's creativity: an exploratory study on using the internet and scamper as creative writing tools. *The Korean Journal of Thinking and Problem Solving*, 13(2), 67-81.

- Maltepe, S. (2006). *Yaratıcı yazma yaklaşımı açısından Türkçe derslerindeki yazma süreçlerinin ve ürünlerinin değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2009). *İlköğretim Türkçe dersi öğretim programı ve kılavuzu*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2006). *İlköğretim Türkçe dersi öğretim programı (6, 7, 8. sınıflar)*. Milli Eğitim Basımevi.
- Oral, G. (2008). *Yine yazı yazıyoruz*. Ankara: Pegem Akademi.
- Orhon, G. (2019). Yaratıcı yazma. *Yazma ve eğitimi*. Ankara: Anı Yayıncılık. s.275-297.
- Öztürk E. (2007). *İlköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin yaratıcı yazma becerilerinin değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Öztürk, E. (2018). Yaratıcı yazı yazmanın öğretimi. *Kuramdan uygulamaya yazma öğretimi* (Ed.: H. Akyol ve M. Yıldız). Ankara, Pegem Akademi. s. 216-239.
- San, İ. (2008). *Sanat ve eğitim, yaratıcılık, temel sanat kuramları, sanat eleştirisi yaklaşımları*. Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Sever, S. (2004). *Türkçe öğretimi ve tam öğrenme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sungur, N. (1997). *Yaratıcı düşünce*. İstanbul: Evrim Yayınevi.
- Taylor, D. (1969). Creative design through functional visualization. *The Journal of Creative Behavior*, 3(2), 122-127.
- Temizkan, D. (2010). Türkçe öğretiminde yaratıcı yazma becerilerinin geliştirilmesi. *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*, (27), 621-643.
- Tezci, E., & Dikici, A. (2003). Yaratıcı düşünceyi geliştirme ve oluşturmaya yönelik öğretim tasarımı. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (13). 251-263.
- Üstündağ, T. (2020). *Yaratıcılığa yolculuk*, Ankara: Pegem Akademi.
- Yeşilyurt, E. (2020). Yaratıcılık ve yaratıcı düşünme: tüm boyut ve paydaşlarıyla kapsayıcı bir derleme çalışması. *OPUS International Journal of Society Researches*, 15(25), 3874-3915.

EXTENDED ABSTRACT

Writing; it is the expression of feelings, thoughts, ideas or events using some symbols within the framework of certain rules. At the stage of developing writing skills, it is necessary to ensure that students gain their writing self-efficacy, to be willing to write and to keep their belief in what they can do alive. In the development of creative writing skills, an appropriate, comfortable, different and rich environment with various stimuli should be prepared for students. Creative writing is a writing method included in the process-based writing model, and it is the ability of the student to think independently, make decisions, produce solutions to problems and manage their own learning. Writing skill, which is one of the basic language skills, develops more slowly than other language skills and makes it necessary to do a lot of repetition. For this reason, the way to develop creative writing skills is through constant practice. The teaching of writing comes into our lives with the first reading and writing process starting from the first grade of primary school. Every individual who has completed primary education should know the spelling rules, be able to apply these rules in their writing, express themselves in writing, put forward different types of writings and evaluate them. As we can adapt the teacher's roles to the situation at every stage of education, we also give the teacher the biggest share of the responsibility to develop children's writing skills and creative thinking. In other words, the main actor in creating an environment that will reveal the creativity potential of the student and contribute to its development is the teacher. The teacher should focus on the content, main idea and subject of the text, not the technical and formal part of writing. Obligation to follow some rules such as grammar rules while writing, obeying paper layout, learning writing technique etc. It is an activity that is generally not liked by children due to situations such as Creative writing helps make writing enjoyable. The teacher should be open-minded and meticulous, ready to accept the student's new ideas. A creative teacher is a flexible, open person who is open to new experiences, responsible to his students, honest, willing to work in new ways, taking risks for students' success. The teacher should make the complex writing process simpler and more understandable. For this, a lot of practice should be done and various methods and techniques should be used. The most important goal in creative writing activities is to enable students to put their feelings and thoughts on paper in a more original, fluent and remarkable way instead of boring and constantly repetitive writings. With the creative writing method, a more effective guidance can be applied by going down to the inner world and

subconscious of the students. The most important goal in creative writing activities is to enable students to put their feelings and thoughts on paper in a more original, fluent and remarkable way instead of boring and constantly repetitive writings. With the creative writing method, a more effective guidance can be applied by going down to the inner world and subconscious of the students. In order for students to acquire creative writing skills at the targeted level, it is necessary to enable them to use their own feelings and thoughts in their perception and expression of the outside world. In other words, perceiving the outside world and putting it on paper leads students to authenticity. As students actively participate in the creative writing process individually or in groups, assessment cannot be expected to be product-oriented only; In addition, process evaluation should also be done. By using pictures, photographs and cartoons in creative writing activities, students can be guided to think and to produce creative writing thanks to these tools. In general, children may not have the success of setting, correcting, or rewriting the pages of their writings perfectly. In this process, the teacher should assist children in correcting their writing before presenting it. In addition, the teacher will continue to provide the punctuation and capitalization skills necessary for children. Primary school teachers have a great responsibility as their work at school will influence students' attitudes towards writing for the rest of their lives. This study, which is an example of qualitative research, was carried out according to the screening model. Qualitative research is a multi-method research model with a natural focus and an interpretative approach to the subject. This means that qualitative research deals with subjects in their natural environment and tries to make sense of or interpret phenomena within the framework of the meanings that people attribute to them. The screening model is a research approach that aims to describe a past or present situation as it is. In this approach, the event, individual or object that is the subject of the research is tried to be defined in its own conditions and as it is. Teachers, who are expected to be creative in order to gain creative writing skills, need more than theoretical knowledge to be able to apply creative writing practices in their classrooms, and they are expected to have actually experienced these practices. The Turkish Teaching Curriculum should be re-examined in terms of supporting students' creativity and imagination. Activities that can develop and reveal students' creative thinking skills should be given more space in the lessons, and more help should be obtained from creative writing techniques and methods. In the educational process, appropriate environments that support the different ideas of students should be provided. Students should be encouraged to express their feelings and thoughts and should not be judged for their ideas. For this reason, teachers should be trained on what to do before, during and after creative writing. Deficiencies in students' written products should not be perceived as failures by teachers, but should be considered as features that need improvement. Even small developments should be congratulated and the student should be encouraged to write.